

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 26 października 2020 r.

ZP-KNPS.431.6.10.2020.MS

Pani
Lidia Hołodniuk
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Udaninie

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 22-24 lipca 2020 r., na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz § 5 rozporządzenia z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 61, poz. 543 ze zm.) zespół kontrolerów: Małgorzata Staszczak – inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Monika Broniszewska – starszy inspektor wojewódzki, kontroler, przeprowadził kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Udaninie, 55-340 Udanin 86b z zakresu realizacji zadań wynikających z ustawy, w szczególności zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami, jak również zapisów art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2, art. 18 ust. 1 i zadań wynikających z art. 110 ustawy, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2019 r. do 22 lipca 2020 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 16 czerwca 2020 r. przez Wicewojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na II półrocze 2020 r.

W okresie objętym kontrolą jednostką kierowała Pani Lidia Hołodniuk, zatrudniona na stanowisku Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Udaninie z dniem 26 marca 1997 r., która ponosi odpowiedzialność za realizowane zadania w tym okresie.

Podpisany przez Panią w dniu 21 września 2020 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Wojewoda Dolnośląski ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Udaninie w zakresie zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z kwalifikacjami wymaganymi ustawą o pomocy społecznej oraz realizacji zadań wynikających z ustawy.

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 5, 10, 14, 16, 16a, 17, 18, 19, 20 ustawy, które dotyczą:

- opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (pkt 1),
- sporządzania zgodnie z art. 16a oceny w zakresie pomocy społecznej (pkt 2),
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (pkt 5),
- świadczenia pracy socjalnej (pkt 10),
- dożywiania dzieci (pkt 14),
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (pkt 16),
- pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (pkt 16a),
- sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 17),
- utworzenia i utrzymywania ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienia środków na wynagrodzenie pracowników (pkt 18),
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych (pkt 19),
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 20).

Ustalono, że Kierownik Ośrodka posiada upoważnienie Wójta Gminy Udanin do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie art. 54 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 ze zm.).

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 6, 7, 8, 9, 11, 15 ustawy nie były realizowane, bowiem w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły potrzeby w zakresie:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (pkt 6),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem bądź rodzeństwem (pkt 9),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 11),
- sprawiania pogrzebu (pkt 15).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Udaninie w okresie objętym kontrolą nie udzielał pomocy w formie schronienia, poprzez przyznanie decyzją administracyjną tymczasowego miejsca w schronisku dla osób bezdomnych, jak również nie udzielał pomocy w formie ubrania, jako świadczeń niepieniężnych (art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy), gdyż nie wystąpiły potrzeby w tym zakresie. Pomocy w formie posiłku udzielano realizując rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”.

Gmina Udanin nie prowadzi i nie zapewnia miejsc w mieszkaniach chronionych. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych. Brak mieszkania chronionego oznacza, iż ograniczone są możliwości udzielania pomocy zapewniającej osobom przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub/i mogącej zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę.

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 3a, 4, 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków specjalnych celowych (pkt 1),
- opracowania i realizacji projektów socjalnych (pkt 3a);

- podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy (pkt 4),
- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach (pkt 5).

Natomiast Gmina nie realizowała w okresie objętym kontrolą zadania wynikającego z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy, dotyczącego przyznawania i wypłacania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze - jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka - z uwagi na brak wniosków o przyznanie ww. pomocy.

Gmina na swoim terenie nie prowadzi i nie zapewnia miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia (art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy). Osoby wymagające umieszczenia w domu pomocy społecznej kierowano do placówek odpowiedniego typu zlokalizowanych jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby zainteresowanej. Natomiast mieszkańcy Gminy Udanin wymagający skorzystania z usług ośrodka wsparcia mają zapewnioną możliwość uczestnictwa w zajęciach Środowiskowego Domu Samopomocy w Środzie Śląskiej Filii w Piersnie - placówki o zasięgu powiatowym.

W trakcie kontroli ustalono, że Gmina realizuje zadania wynikające z art. 18 ust. 1 pkt 4, 6 i 9 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną (pkt 4),
- realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia (pkt 6),
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (pkt 9).

Zadania z art. 18 ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy nie były realizowane, bowiem w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły potrzeby w zakresie:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a (pkt 7),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia oraz zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na

pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 8).

Ponadto Gmina w okresie objętym kontrolą nie realizowała specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 3). W 2019 r. wpłynął 1 wniosek o tę formę pomocy, w sprawie wydano decyzję odmowną z powodu zapewnionej opieki oraz zajęć specjalistycznych. Strona wniosła odwołanie do organu II instancji. Samorządowe Kolegium Odwoławcze utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję. W 2020 r. do dnia kontroli nie wpłynął żaden wniosek o ww. formę pomocy.

Gmina nie prowadzi i nie rozwija infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy). Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że mieszkańcy Gminy wymagający takiej pomocy kierowani są do ośrodka wsparcia o zasięgu powiatowym tj. w Środowiskowego Domu Samopomocy w Środzie Śląskiej Filii w Piersnie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Udaninie koordynuje realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (art. 110 ust. 4 ustawy).

W Gminie Udanin zadanie wskazane w art. 110 ust. 5 ustawy, dotyczące wytaczania powództwa o roszczenia alimentacyjne na rzecz mieszkańców Gminy, nie było realizowane. Jednak, jak zapewnił Kierownik Ośrodka, osobom zainteresowanym zgłaszającym się do Ośrodka pracownicy socjalni na bieżąco udzielali informacji o sposobie wytaczania powództwa alimentacyjnego oraz pomagali w sporządzaniu pozwów w ww. sprawach.

Ośrodek w okresie objętym kontrolą nie kierował wniosków o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności do organów określonych odrębnymi przepisami (art. 110 ust. 6 ustawy).

Kierownik składał Radzie Gminy Udanin coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Kierownik GOPS w Udaninie spełnia odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy, tj. posiada wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni

zatrudnieni w Ośrodku spełniają wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą wszyscy zatrudnieni w Ośrodku pracownicy socjalni, realizujący pracę socjalną w środowisku w pełnym wymiarze czasu pracy, otrzymywali dodatek do wynagrodzenia 250 zł wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej. Ww. dodatek nie był wliczany do kwoty minimalnego wynagrodzenia pracowników socjalnych. W aktach personalnych pracowników socjalnych Ośrodka znajdują się stosowne pisma o przyznaniu powyższego dodatku oraz przyjęte i podpisane zakresy czynności.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje obszar Gminy Udanin zamieszkały na dzień 30.06.2020 r. przez 5.093 mieszkańców, w tym 113 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną. W GOPS w Udaninie, na dzień kontroli zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych terenowych (3 etaty).

Zgodnie z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy, ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

W przypadku GOPS w Udaninie powyższy wskaźnik jest spełniony zarówno w stosunku do liczby ludności gminy, jak i w stosunku do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną.

Średnie miesięczne wynagrodzenie zasadnicze brutto w przeliczeniu na etaty w województwie dolnośląskim (wg stanu na dzień 30 kwietnia 2019 r.) na stanowisku starszego pracownika socjalnego wynosiło 3 079,72 zł, a na stanowisku specjalisty pracy socjalnej - 3 224,48 zł.

W GOPS w Udaninie wysokość wynagrodzenia starszego pracownika socjalnego wynosiła była nieznacznie wyższa od wskazanej średniej wojewódzkiej, natomiast specjalisty pracy socjalnej (znajdującego się w wyższej kategorii zaszeregowania w tabeli stanowiącej załącznik nr 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych – Dz. U. z 2018 r., poz. 936 ze zm.) była na poziomie znacznie niższym niż średnie wynagrodzenia na tych etatach w ośrodkach pomocy społecznej województwa dolnośląskiego. Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, także w zakresie wynagrodzenia pracowników, należy do zadania własnego gminy. W związku z ciągłym przeobrażaniem

zawodu pracownika socjalnego z uwagi na czynniki społeczne, ekonomiczne i demograficzne oraz dużym obciążeniem psychicznym, jak i szeregiem trudności i zagrożeń, z jakimi na co dzień spotykają się pracownicy socjalni, ich praca powinna być należycie wynagradzana, uwzględniając jej specyfikę oraz rozszerzające się zakresy obowiązków.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawach:

- nr 1 (M.J.) decyzja Nr 8211/23/2019 z dnia 21.01.2019 r.

- nr 3 (B.N.) decyzja Nr 8211/86/2019 z dnia 18.04.2019 r.

ww. decyzje administracyjne w pouczeniu nie zawierały informacji o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania.

Zgodnie z 127a k.p.a. w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez stronę postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna. Ponadto z art. 107 § 1 pkt 7 k.p.a. wynika powinność zamieszczania w decyzjach administracyjnych - pośród jej innych elementów - pouczenia, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie oraz o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania zasiłków celowych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawach:

- nr 1 (E.P.) decyzje Nr 8212/68/2019 z dnia 18.03.2019 r., Nr 8212/19/2019 z dnia 18.01.2019 r.

- nr 2 (A.K.) decyzja Nr 8212/127/2019 z dnia 15.07.2019 r.

- nr 3 (M.W.) decyzje Nr 8212/114/2019 z dnia 14.06.2019 r., Nr 8212/89/2019 z dnia 23.04.2019 r., Nr 8212/18/2019 z dnia 18.01.2019 r.

ww. decyzje administracyjne w pouczeniu nie zawierały informacji o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania.

Analogicznie jak w sprawach zasiłków okresowych, w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia

o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez stronę postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna. Ponadto z art. 107 § 1 pkt 7 k.p.a. wynika wprost treść pouczenia, jakie winna zawierać decyzja, tj. pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie oraz o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania.

W sprawdzonych sprawach dotyczących potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. We wszystkich sprawdzonych decyzjach potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej wskazywano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Udaniu, jako organ administracji publicznej, który je wydał.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 ze zm.) organem właściwym do potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej świadczeniobiorcy, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 cyt. ustawy jest decyzja organu jednostki samorządu terytorialnego wójta (burmistrza, prezydenta) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania klienta, potwierdzająca to prawo. W związku z powyższym prawidłowo wydana decyzja organu I instancji winna zawierać oznaczenie, że jest to decyzja Wójta Gminy, natomiast upoważniony pracownik winien podpisać się, jako osoba działająca z upoważnienia Wójta.

2. W obu skontrolowanych sprawach błędnie ustalono początek uprawnień do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

- W sprawie nr 1 (K.F.) na wniosek Strony z dnia 4.11.2019 r. decyzją nr 8216/184/2019 z dnia 8.11.2019 r. potwierdzono prawo do świadczenia opieki zdrowotnej, błędnie ustalając początek uprawnień do świadczenia tj. od 1.11.2019 r. zamiast od 4.11.2018 r., tj. od dnia złożenia podania.
- W sprawie nr 2 (D.Sz.) na wniosek Strony z dnia 25.10.2019 r. decyzją Nr 8216/183/2019 z dnia 31.10.2019 r. potwierdzono prawo do świadczenia opieki zdrowotnej, błędnie ustalając początek uprawnień do świadczenia tj. od 1.11.2019 r. Z akt sprawy wynika, że Strona utraciła status osoby bezrobotnej z dniem 30.09.2019 r. czyli do 30.10.2019 r. była objęta ubezpieczeniem zdrowotnym. W związku z powyższym należało wnioskodawcę objąć prawem do świadczeń opieki zdrowotnej od 31.10.2019 r.

Zgodnie z art. 54 ust. 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przysługuje przez okres 90 dni od dnia określonego w decyzji, którym jest: dzień złożenia wniosku lub w przypadku udzielenia świadczeń w trybie nagłym - dzień udzielenia świadczenia - chyba, że w tym okresie świadczeniobiorca zostanie objęty ubezpieczeniem zdrowotnym.

Ponadto, zgodnie z zapisem ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, powiatowy urząd pracy do ubezpieczenia zdrowotnego zgłasza osoby bezrobotne niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu z dniem uzyskania statusu bezrobotnego. Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej ustaje po upływie 30 dni od dnia utraty statusu bezrobotnego (art. 67 ust. 1, 2, 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).

3. W skontrolowanych sprawach, w rozstrzygnięciach decyzji błędnie wskazywano, że przyznano „świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej w formie ubezpieczenia zdrowotnego”. Zgodnie z podstawą prawną przywołaną w skontrolowanych decyzjach i ich uzasadnieniami Stronom potwierdzono prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Art. 107 § 1 k.p.a. wskazuje, jakie elementy powinna zawierać decyzja. Wśród wymienionych elementów znajdują się rozstrzygnięcie, które jest wiążącym prawnie ustaleniem konsekwencji stosowanego przepisu prawa materialnego (określeniem uprawnień lub obowiązków strony). Obrazuje ono rezultat stosowania określonych przepisów prawa. Decyzja powinna być sformułowana ze szczególną dbałością o jasność i precyzję wypowiedzi, musi być jednoznaczna i nie budzić jakichkolwiek wątpliwości.

W sprawdzonej sprawie dotyczącej udzielania pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W skontrolowanej sprawie decyzją Nr 8211/144/2019 z dnia 22.07.2019 r. przyznano Stronie zasiłek okresowy z powodu opuszczenia zakładu karnego i odbywania dalszej kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego na okres od 1.07.2019 r. do 30.09.2019 r., w wysokości 1.255,50 zł miesięcznie (rodzina 6 osobowa). W czerwcu 2019 r., tj. miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku, rodzina dysponowała dochodem w wysokości 657 zł.

Z akt sprawy wynika, że wnioskodawca opuścił zakład karny w dniu 4.07.2019 r. i został objęty dozorem elektronicznym od dnia 5.07.2019 r. zgodnie z Postanowieniem Sądu z dnia 4.07.2019 r. o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Zgodnie z art. 13 ustawy osobie odbywającej karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do świadczeń z pomocy społecznej, z wyjątkiem osób odbywających karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją, a w przypadku gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznaje się na niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustala się, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem (art. 106 ust. 3 ustawy).

W związku z powyższym Stronie powinien być przyznany zasiłek okresowy od dnia 5.07.2019 r. w wysokości 1.093,50 zł w lipcu 2019 r. oraz 1.255,50 zł w sierpniu i wrześniu 2019 r. Biorąc pod uwagę powyższe świadczenie wypłacone Stronie w lipcu 2019 r. było wyższe od należnego o 162 zł.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania zasiłków stałych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 3 (M.D.) zakończonej decyzją Nr 8210/146/2019 z dnia 23.07.2019 r. oraz w sprawie nr 4 (K.K.) zakończonej decyzją Nr 8210/89/2020 z dnia 25.06.2020 r. wywiady środowiskowe przed wydaniem powyższych decyzji przeprowadzono nierzetelnie. W obu sprawach w kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego część I, w pkt II ppkt 13: Imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa oraz adresy małżonka, zstępnych lub wstępnych, o których mowa w art. 103 ustawy, wielkość i forma świadczonej lub deklarowanej pomocy, nie podano danych osób zobowiązanych do alimentacji na rzecz wnioskodawczyń, ani wielkości bądź braku udzielanej pomocy. Z danych zgromadzonych w powyższych sprawach jasno wynika, że w obu sprawach są osoby spokrewnione, które należało wpisać.

Wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, przy pomocy, którego organ administracji (przez pracownika socjalnego) ustala faktyczną sytuację socjalno-bytową osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc. W związku z tym wywiady środowiskowe winny być sporządzane szczegółowo i rzetelnie, tj. poszczególne części kwestionariusza

wywiadu powinny być wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty, zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Ponadto art. 77 § 1 k.p.a. stanowi, iż organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 3 (M.J.) brak wskazania daty odbioru przez Stronę decyzji Nr 8212/193/2019 z dnia 18.11.2019 r.

Właściwe doręczenie decyzji ma kluczowe znaczenie dla jej wykonania. Czynności materialno-techniczne doręczenia są sformalizowane ze względu na konieczność ścisłego określenia faktów powodujących skutek prawny. Ścisłe przestrzeganie tych wymagań formalnych należy do obowiązków organu administracyjnego, albowiem od skuteczności doręczenia zależą w wielu przypadkach uprawnienia procesowe i materialno-prawne stron.

Przepisy art. 39 i następane k.p.a., regulujące kwestie doręczeń w postępowaniu administracyjnym, nie mają w żadnym stopniu charakteru uznaniowego, są to przepisy bezwzględnie obowiązujące. Obowiązek dysponowania przez organ dokumentem potwierdzającym odbiór aktu jest jasno i jednoznacznie sformułowany. Decyzje administracyjne należy doręczać za pokwitowaniem przez pocztę, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. W przypadku doręczania korespondencji przez pracowników należy dopilnować, aby odbierający potwierdził doręczenie mu pisma swym podpisem, ze wskazaniem daty doręczenia.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W skontrolowanych sprawach w podstawie prawnej wszystkich decyzji administracyjnych przyznających pomoc wskazano wyłącznie art. 40 ust. 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej, natomiast nie przywołano art. 39 ust. 1 i 2.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy m.in. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną. Wypłata zasiłków celowych z przeznaczeniem na usuwanie strat powstałych w wyniku zdarzeń o charakterze klęski żywiołowej jest uruchamiana po otrzymaniu dotacji pochodzącej

z budżetu państwa. Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 2 ustawy, w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy, (...). Zgodnie z treścią art. 40 ust. 2 ustawy, zasiłek celowy może być przyznany także osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. Zasiłek celowy, może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi o czym stanowi art. 40 ust. 3 ustawy. W sprawach poddanych kontroli pomoc winna być przyznawana i wypłacona w oparciu o art. 39 ust. 1 i 2 oraz 40 ust. 2 i 3 ustawy zgodnie z zasadami udzielania, ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych.

Dodatkowo art. 107 § 1 k.p.a. stanowi, że podstawa prawna decyzji powinna zawierać powołanie wszystkich faktycznych przepisów, które legły u podstaw jej wydania, czyli przepisów prawa materialnego, prawa ustrojowego oraz prawa procesowego. Podstawa prawna decyzji administracyjnej winna być powołana dokładnie, a więc ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów określonego aktu prawnego.

W sprawdzonych sprawach dotyczących wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 2 (A.Sz.) ze środków budżetu państwa realizowano wypłatę świadczenia dla kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej z tytułu sprawowania nad nią kurateli.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Udaniu w okresie objętym kontrolą, na wypłatę wynagrodzenia za sprawowanie kurateli dla kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej w 2019 r. pobrał dotację w wysokości 3.600,00 zł, a w 2020 r. do dnia kontroli 1.800,00 zł.

Zgodnie z art. 53a ustawy wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd.

Na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 9 ustawy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki. Ww. świadczenie pieniężne z pomocy społecznej zostało dodane do ustawy na podstawie art. 6 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 220, poz. 1431).

Z przepisów ustawy o pomocy społecznej wynika wprost, iż jednym ze świadczeń z pomocy społecznej jest wypłata wynagrodzenia z tytułu sprawowania opieki, a nie wynagrodzenia z tytułu realizowania obowiązków kuratora. W konsekwencji wypłacanie

wynagrodzenia kuratorom nie jest zadaniem zleconym gminie z zakresu pomocy społecznej, gdyż jest nim jedynie wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) brak wskazania w pouczeniach decyzji dotyczących zasiłków okresowych oraz zasiłków celowych informacji o prawie do zrzeczenia się odwołania i jego skutkach,
- 2) błędne wskazywanie w decyzjach potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Udaninie jako organu administracji publicznej, który je wydał,
- 3) błędne ustalenie początku uprawnień do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 4) błędne określanie przyznania „świadczenia niepieniężnego z pomocy społecznej w formie ubezpieczenia zdrowotnego” w rozstrzygnięciach decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 5) błędne ustalenie początku uprawnienia do świadczenia z pomocy społecznej pomocy osobie, która po opuszczeniu zakładu karnego odbywała dalszą część kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego,
- 6) nierzetelne przeprowadzanie wywiadów środowiskowych,
- 7) niewłaściwy sposób doręczenia decyzji administracyjnej,
- 8) nierzetelne formułowanie podstawy prawnej w decyzjach administracyjnych przyznających pomoc w formie zasiłku celowego na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- 9) brak prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych,
- 10) realizacja świadczeń dla kuratora osób częściowo ubezwłasnowolnionych z tytułu sprawowania nad nimi kurateli ze środków budżetu państwa.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. W pouczeniach decyzji administracyjnych wskazywać informację o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania.

Podstawa prawna: art. 107 § 1 pkt 7 oraz 127a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

2. W decyzjach administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wskazywać Wójta Gminy Udanin, jako organ wydający decyzję.

Podstawa prawna: art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

3. Właściwie ustalać początek uprawnienia do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na okres 90 dni:

- a) na wniosek strony - od dnia złożenia wniosku,
- b) na wniosek świadczeniodawcy udzielającego świadczenia w stanie nagłym, złożony niezwłocznie po udzieleniu świadczenia – od dnia udzielenia świadczenia

- chyba, że w tym okresie świadczeniobiorca zostanie objęty ubezpieczeniem zdrowotnym. Ponadto należy uwzględnić zapis ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, na podstawie którego powiatowy urząd pracy do ubezpieczenia zdrowotnego zgłasza osoby bezrobotne niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu z dniem uzyskania statusu bezrobotnego i prawo to ustaje po upływie 30 dni od dnia utraty statusu bezrobotnego.

Podstawa prawna: art. 54 ust. 4 i 7 oraz art. 67 ust. 1, 2, 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

4. W rozstrzygnięciach decyzji potwierdzających prawo do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych używać prawidłowych określeń, zgodnych z przywołanymi w podstawie prawnej przepisami, które legły u podstaw wydania decyzji. Rozstrzygnięcie, będące jednym z elementów, jakie powinna zawierać decyzja, jest wiążącym prawnie ustaleniem konsekwencji stosowanego przepisu prawa materialnego (określeniem uprawnień lub obowiązków strony). Obrazuje ono rezultat stosowania określonych przepisów prawa. Stąd treść decyzja powinna być sformułowana ze szczególną dbałością o jasność i precyzję wypowiedzi, musi być jednoznaczna i nie budzić jakichkolwiek wątpliwości.

Podstawa prawna: art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.), art. 54 ust. ustawy

o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

5. Osobom, które po opuszczeniu zakładu karnego odbywają dalszą karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego przyznawać świadczenia z pomocy społecznej od dnia złożenia wniosku, lecz nie wcześniej, niż od pierwszego dnia odbywania dalszej kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Podstawa prawna: art. 13 oraz art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

W związku z powyższym, zgodnie z protokołem, kwotę zasiłku okresowego w wysokości 162 zł należy uznać za dotację wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem, która podlega zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

Podstawa prawna: art. 17 ust. 1 pkt 4 i 16a, art. 38 ust. 1 pkt 2, ust. 2 pkt 2, ust. 3 pkt 2, ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.) oraz art. 169 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 869 ze zm.).

Termin wykonania: 15 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

6. Wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, przy pomocy, którego organ administracji ustala faktyczną sytuację socjalno-bytową osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc. W związku z tym wywiady środowiskowe winny być sporządzane szczegółowo i rzetelnie, tj. poszczególne części kwestionariusza wywiadu powinny być wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty, zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Podstawa prawna: art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.), § 2 ust 1, 4 i 5 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1788), art. 77 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

7. Decyzje administracyjne w sprawach pomocy społecznej doręczać stronom postępowania za pokwitowaniem przez pocztę, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy, a gdy działa przez przedstawiciela – temu przedstawicielowi.

W przypadku doręczania pism w lokalu organu administracji publicznej lub przez pracowników dopilnować, aby odbierający pismo potwierdzał doręczenie mu pisma swym podpisem ze wskazaniem daty doręczenia.

Podstawa prawna: art. 39, art. 40 § 1, art. 42 § 2, art. 46 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

8. Decyzje administracyjne sporządzać w sposób rzetelny, w podstawie prawnej przywoływać dokładnie wszystkie przepisy prawa, które legły u podstaw jej wydania czyli przepisów prawa materialnego, prawa ustrojowego oraz prawa procesowego.

Podstawa prawna decyzji administracyjnej winna być powołana dokładnie, a więc ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów określonego aktu prawnego.

W decyzjach wskazywać aktualne i mające zastosowanie publikatory aktów prawnych z podaniem źródła jego publikacji oraz konkretnego artykułu, paragrafu czy punktu.

Podstawa prawna: art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

9. Uregulować kwestię realizacji zadania własnego gminy o charakterze obowiązkowym dotyczącego prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych.

Podstawa prawna: art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.).

Termin wykonania: 30.04.2021 r.

10. Wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłacane ze środków budżetu państwa, wypłacać jedynie opiekunom prawnym osób całkowicie ubezwłasnowolnionych.

Podstawa prawna: art. 18 ust. 1 pkt 9, art. 53a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

W związku z powyższym kwotę otrzymanej dotacji, którą przeznaczono na wypłatę wynagrodzenia za sprawowanie kurateli dla kuratora osoby częściowo

ubezwłasnowolnionej w 2019 r. w wysokości 3.600,00 zł oraz w 2020 r. w kwocie 1.800,00 zł należy uznać za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem. Z uwagi na powyższe kwota 3.600,00 zł podlega ona zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, natomiast kwota 1.800,00 zł podlega zwrotowi do budżetu gminy.

Podstawa prawna: art. 169 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 869).

Termin wykonania: 15 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tut. Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danusia Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Pan Wojciech Płaziuk
Wójt Gminy Udanin
2. a/a

